

Грень Л.М., Степа В.В.

м. Харків, Україна

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ

Завдання вищих закладів освіти полягає у створенні умов для підготовки творчої, вольової, ініціативної особистості, здатної брати на себе відповідальність за ухвалені рішення, тобто формувати конкурентоспроможного, компетентного фахівця – лідера з активною життєвою позицією. Вирішенню цього завдання допомагають методи активного навчання, які використовуються на заняттях ораторського мистецтва з психологами кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна.

Активні методи навчання – це способи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, які спонукують їх до активної розумової й практичної діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом. Використання цих методів робить студентів активними учасниками пізнавальної діяльності і (що дуже важливо!) формує у них лідерські якості, без яких не обійтись студентам-психологам у майбутній професійній діяльності. Активні методи навчання при вмілому застосуванні дозволяють вирішити одночасно три навчально-організаційні завдання: підкорити процес навчання керуючому впливу викладача; забезпечити активну участь всіх студентів у навчальній роботі; установити безперервний контроль за процесом засвоєння навчального матеріалу.

Існують різні підходи до класифікації активних методів навчання. У якості критеріїв виступають: характер навчально-пізнавальної й ігрової діяльності, спосіб організації ігрової взаємодії, місце проведення занять, їхнє цільове призначення, тип використовуваної імітаційної моделі тощо.

Практичні заняття з ораторського мистецтва проходять у формі тренінгів. Таким чином, всі учасники освітнього процесу задіяні у заняттях, що проводяться. Активність студентів має 100%. Кожен студент має можливість не тільки продемонструвати знання з теми заняття, а й вирішувати запропоновані ситуативні завдання, відчувати себе в ролі підлеглого і керівника, відвідувача центру зайнятості і менеджера з відбору персоналу, зіграти роль шкільного учителя і батька учня-бешкетника. За допомогою таких занять викладач формує у студентів-психологів лідерські якості. Так, на тренінгу з формування комунікативної компетентності майбутніх лідерів-психологів, студенти оволодівають майстерністю спілкування керівника-лідера з людьми різного характеру і темпераменту (комунікативна техніка «Люди-двері», що використовується на тренінгу, сприяє виконанню цього завдання) [1]. На тренінгах з формування професійного іміджу психологи оволодівають необхідними знаннями дрес-коду [2]. Тренінги з формування адекватної самооцінки майбутнього психолога-лідера дозволяють, використовуючи вже відомі з психології знання, формувати у студентів позитивне ставлення до себе, до оточуючих, до світу взагалі. А головне – це те, що студенти-психологи, невимушено вирішуючи на тренінгах поставлені перед ними завдання, оволодівають методами ухвалення рішень, відчують підтримку своєї команди, вчать позитивно мислити, виявляють лідерські здібності (на допомогу приходить техніка «Світове кафе або кафе знань», яка пропонує простір, де можуть збиратись різні люди для обговорення різних проблем, простір для пошуку і розвитку ідей і вирішення загальних проблем).

Інтерактивні методи – це активні методи навчання, які орієнтовані на більш широку взаємодію студентів не тільки з викладачем, але й один з одним і на домінування активності й самостійності студентів у процесі навчання. Місце викладача на інтерактивних заняттях зводиться до спрямування діяльності студентів на досягнення цілей заняття. На заняттях з ораторської майстерності використовуються такі інтерактивні методи, як:

- дискусія (розгортається дискусія під суцільним контролем викладача або обраного лідера з групи і забезпечує більший ступінь розуміння й обміну думками в групі);

- мозковий штурм (творча (креативна) дискусія, що проводиться для того, щоб одержати якнайбільше ідей рішення якоїсь проблеми і забезпечує творчий підхід, безліч нових ідей, прийняття рішень, групове навчання й дух суперництва);

- «групи, що дзижчать» (групи від двох до шести осіб, обговорюють тему за короткий час. Це забезпечує комфортну обстановку для висловлення своєї думки й налагодження зворотного зв'язку із групою);

- синдикат (група розбивається на підгрупи, у яких проходять обговорення й рішення проблеми, виконання завдання. Потім група знову збирається й вислухує думки підгруп. Використовується, коли бажано одержати різні думки або методи. Метод зручний для спостереження за поведінкою у малих групах (відносини, лідерство, прийняття рішень);

- метод кейсу (група розбивається на підгрупи, яким пропонується інформація, заснована на реальних або вигаданих фактах. Вони повинні її детально проаналізувати й виробити рішення. Метод зручний для групового рішення проблем, які ілюструють практичну дію підходів і концепцій).

Таким чином, на прикладі проведення практичних занять з ораторського мистецтва, ми переконуємося, що, навчально-виховний процес у ВЗО має бути

спрямований на створення ефективних педагогічних технологій для формування професійно підготовленого активного і ініціативного лідера, орієнтованого на творчий розвиток свого потенціалу. Саме у студентські роки якнайповніше розкриваються організаторські схильності, формуються і розвиваються уміння і навички лідера, якості, необхідні для ефективного керівництва іншими людьми [3].

Список літератури:

1. Грень Л.М. Роль комунікативної компетентності у формуванні майбутнього спеціаліста ВТНЗ / Л.М. Грень // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Моральні основи та відповідальність особистості у ролі людської цивілізації», 05-06.11.2014. Зб. наук.праць. 2014. – С.86-90.

2.Грень Л.М. Створення якісного іміджу ділової людини – запорука її успіху у майбутній професійній кар'єрі / Л.М. Грень // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка, психологія, філософія» / Редкол.: С. М. Ніколаєнко (відп. ред) та ін. – К.: Міленіум, 2018. – Вип. 279. – 180 с. – С. 153-160.

3. Романовский А.Г. Педагогика лидерства: монография /: А.Г.Романовский, В.Е. Михайличенко, Л.Н. Грень. – Х.: ФЛП Бровин А.В., 2018. – 500 с.